

AUTORITATEA NAȚIONALĂ SANITARĂ VETERINARĂ ȘI PENTRU SIGURANȚA
ALIMENTELOR

DIRECȚIA GENERALĂ SANITARĂ VETERINARĂ ȘI PENTRU SIGURANȚA
ALIMENTELOR

DIRECȚIA SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE A ANIMALELOR
SERVICIUL BUNĂSTARE ANIMALĂ

Nr. 1996/03.12.2013

Analiză calitativă a riscului de pătrundere a pestei porcine africane în România

Introducere

Pesta porcină africană este una dintre cele mai grave boli majore la animale. Genotipul II care a penetrat în Georgia, apoi în Federația Rusă prin teritoriul transcaucazian într-o foarte scurtă perioadă de timp, este extrem de virulent, fiind cel mai pasibil de a pătrunde și în țara noastră, el putând produce un procent de 100% mortalitate la porcii infectați.

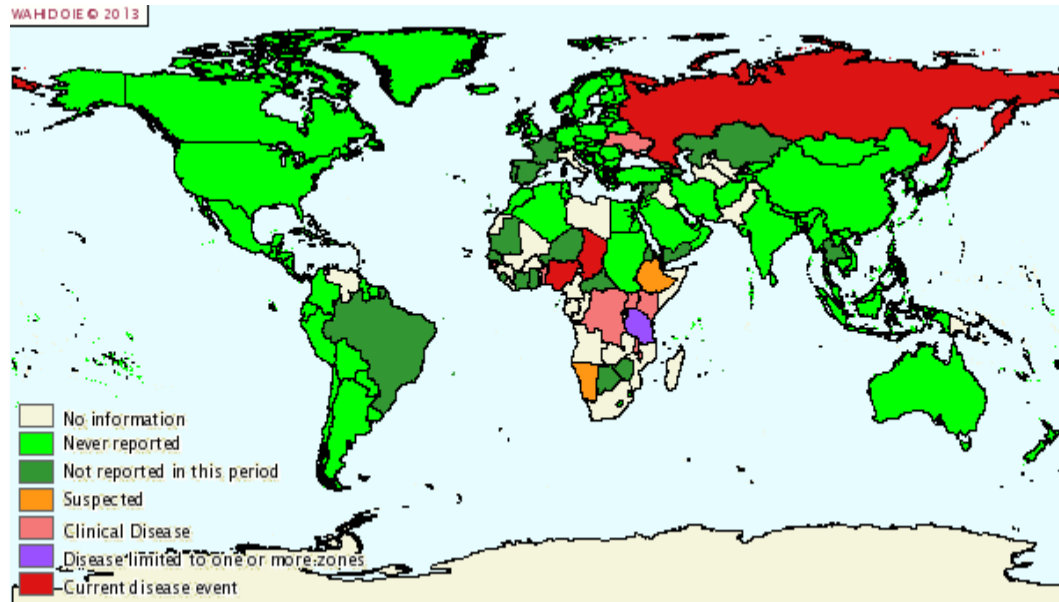
Primele focare de pestă porcină africană au fost raportate în Transcaucazia (Georgia, Armenia, Azerbaijan, Russia) în perioada 2007-2008. Situația epidemiologică actuală în regiunea Caucazilor este relativ stabilă, Georgia, Armenia și Azerbaijan nemairaportând noi focare. Îngrijorătoare este situația din Federația Rusă unde, din situațiile raportate periodic la OIE, reiese boala a devenit endemică în anumite regiuni, ea constituind o amenințare permanentă pentru zonele din jur, incluzând Statele Membre UE din Europa de Est. Până în prezent, boala a difuzat în Belarus (2 focare în 2013) și în Ucraina (1 focar în 2012).

În momentul de față, pe continent, boala mai evoluează în Italia, unde este cantonată în insula Sardinia din 1994, dar de unde, indiferent de numărul de focare anuale, ea n-a difuzat niciodată pe teritoriul Italiei, datorită particularităților de relief. Fiind o boală care n-a evoluat decât sporadic în comunitate (în trecut, în Spania, Portugalia), nu există, în prezent, un grad de pregătire adecvat în statele UE pentru lupta cu această boală. Apropierea virusului de granița cu Uniunea Europeană, la frontiera cu Polonia și Statele Baltice în anul 2013, a determinat organizarea, în unele state, a unor exerciții de simulare pentru această boală și sporirea popularizării printre fermieri a semnelor bolii și a căilor de transmitere. Totuși, strategii de prevenire eficiente nu sunt încă în vigoare în majoritatea statelor, iar cunoștințele referitoare la prevenirea și combaterea pestei porcine africane sunt încă insuficiente. Aceleași deficiențe se mai pot remarca și în privința detectării timpurii a bolii și a răspunsului rapid și eficient, în vederea prevenirii răspândirii rapide.

Țările care se află în imediata apropiere a Federației Ruse, în particular Ucraina, Republica Moldova, Kazachstan și Letonia sunt cele mai vulnerabile la introducerea pestei porcine africane în exploatații și la endemizarea bolii, în mod particular pentru că aceste țări au sisteme de biosecuritate slabe în exploatațiile lor non-profesionale.

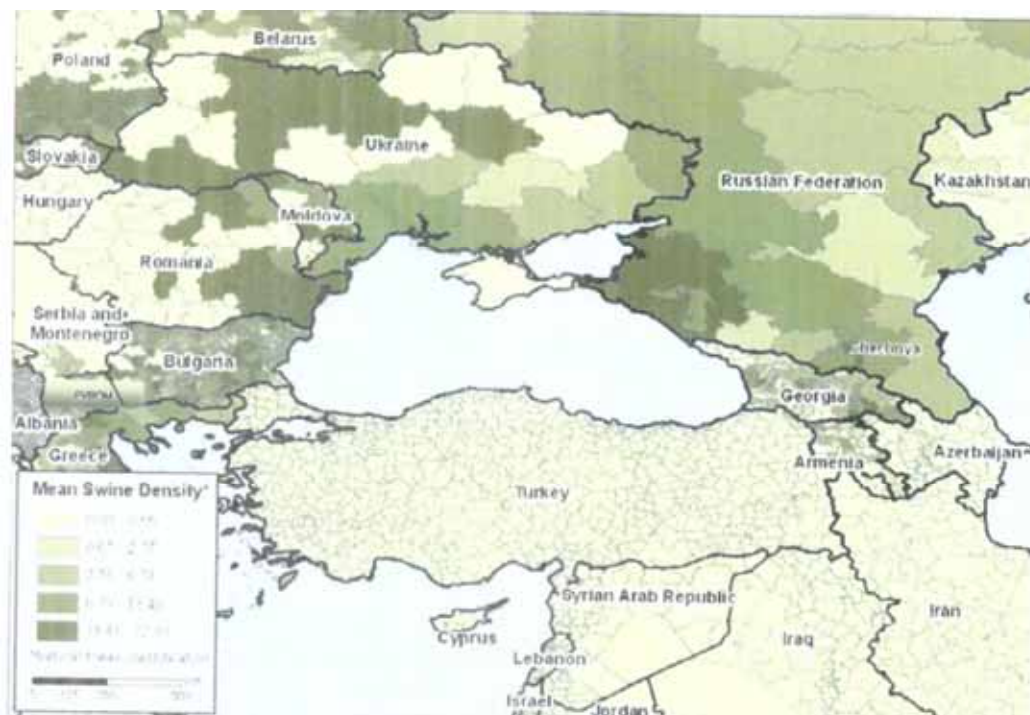
Răspândirea PPA în Ucraina și Belarus este un punct critic important pentru că pericolul la care este expusă comunitatea europeană devine nemijlocit, iar statele europene trebuie să fie în alertă și să-și definească și pregătească sistemele de prevenire și de reacție la această amenințare pentru o lungă perioadă de-acum încolo.

Fig. 1: Distribuția focarelor pe PPA în lume, la finalul anului 2012 (în culoarea roșie):

Densitatea mare de animale receptive (în culoarea verde pe harta din fig. 2) ridică însă gradul riscului referitor la propagarea bolii în zonă, ceea ce trebuie să determine un grad permanent de alertă a autorităților responsabile cu prevenirea și controlul bolilor din statele învecinate.

Fig. 2 : Densitatea porcilor domestici și sălbatici în zonă

Pierderile produse în urma introducerii într-un teritoriu a unui astfel de virus pot fi deosebit de importante, deoarece nu există nici vaccin, nici tratament eficient, singura metodă de eradicare fiind depopularea completă a exploatațiilor infectate și interzicerea mișcărilor de animale și a produselor și subproduselor provenite de la acestea.

Totodată, aplicarea unor măsuri de control eficiente este deosebit de costisitoare, necesitând resurse umane, materiale și financiare deosebite. Pe lângă costul ridicat, alte aspecte legate de pierderile economice prin stoparea comerțului cu animale vii din specii receptivă și produse provenite de la acestea, afectarea mediului, a turismului și de reacțiile sociale (ale fermierilor care suferă pierderi, dar și ale societății în general, la aplicarea măsurilor de control drastice) trebuie luate în calcul.

Analizele de risc efectuate de FAO, EFSA și Rosselchoznadzor – Federația Rusă emit previziuni că două sunt căile patogene de pătrundere a virusului în Europa:

1. calea nordică, prin Belarus, Statele Baltice, Polonia și Ucraina ;
2. calea sudică, prin Ucraina, România și Austria.

Având în vedere proximitatea cu Ucraina, România trebuie să fie pregătită să reacționeze la o eventuală provocare, începând de la pregătirea populației și a personalului medical veterinar pentru detectarea la timp a suspiciunilor, până la pregătirea administrației implicate în controlul bolilor pentru a reacționa rapid și eficient în cazul suspiciunii și confirmării bolii.

În momentul de față, riscurile concrete de introducere a pestei porcine africane în

țara noastră sunt reprezentate de :

- Camioanele care se întorc în comunitate din zonele infectate din Rusia și Ucraina (pericolul de intrare îl reprezintă toate PIF-urile și punctele de trecere cu Ucraina și Republica Moldova);
- Traficul ilicit peste graniță cu porci proveniți din statele terțe vecine din zona N-E a României ;
- Alimente introduse fraudulos de pasageri/turiști veniți din Federația Rusă, Belarus și Ucraina, la frontieră;
- Deșeurile alimentare provenite de pe avioanele/vasele ce vin din zonele sus-menționate și care nu sunt corect manipulate și distruse;
- Porcii mistreți din statele terțe vecine României în zonele de N-E și care pot trece granița în migrația lor de căutare a unor biotopuri favorabile.

Fig. 2 : Posibile căi de migrare a virusului PPA din Federația Rusă și Transcaucazia în Europa :

Statele membre ale Uniunii Europene au o politică comună de nevaccinare împotriva peștei porcine africane, aplicând, în caz de suspiciune/confirmare

prevederile legislative ale Directivei Consiliului 2002/60/CE de stabilire a dispozițiilor specifice de combatere a pestei porcine africane.

Obiective

Principalul obiectiv urmărit în elaborarea acestei analize este stabilirea riscului la care se expune România în ceea ce privește pătrunderea în țara noastră a virusului pestei porcine africane, identificarea posibilelor surse de risc, evaluarea potențialelor pagube pe care le-ar produce evoluția bolii pe teritoriul țării în vederea determinării administrației de profil să dispună măsuri în vederea pregătirii capacității de răspuns a României.

Un alt obiectiv este acela de a avea un punct de referință în managementul riscului, pentru cele trei etape: identificarea riscului, evaluarea și gestionarea lui.

Ca stat membru, România aplică legislația comunitară în domeniu, reprezentată de Directiva Consiliului 2002/60/CE privind măsurile comunitare pentru controlul pestei porcine africane, având întocmite planuri de intervenție împotriva virusului, în conformitate cu prevederile comunitare în vigoare (art. 21 și 22 ale directivei sus-menționate).

Fig. 4: Identificarea calitativă a riscului (hazardului) de patrundere a peștei porcine africane în România, în contextul epidemiologic actual

Nr. crt.	Identificarea riscului (originea infecției)	Factori de risc suplimentari	Evaluarea generală a impactului pe care l-ar avea introducerea bolii	Riscul prezent pentru România	Activități profilactice sau corective pentru limitarea bolii
1	Camioanele care au transportat animale în statele terțe unde este prezentă boala și care se întorc în comunitate .	<p>a. Faptul că, la punctele de inspecție la frontieră ale României, nu există posibilități de dezinfecție a mijloacelor de transport.</p> <p>b. Faptul că, la întoarcerea în Comunitatea Europeană, mijloacele de transport goale pot intra în România prin orice punct de intrare.</p>	Densitatea relativ mare a porcilor domestici în exploatațiile nonprofesionale cu slabe măsuri de biosecuritate și a mistreților în zona nord-estică a României ar putea contribui la propagarea bolii în timp scurt, odată ce boala pătrunde pe teritoriul României.	Mediu, dar vecinătatea cu Ucraina unde a evoluat un focar crește riscul de boală.	<p>Construirea de dezinfectoare rutiere la PIF-urile cu țările terțe pe frontierele de N-E ale țării.</p> <p>Solicitarea la Comisia Europeană a elaborării unui act normativ care să oblige la întoarcerea mijloacelor de transport care au transportat animale înspre statele terțe infectate numai prin PIF-uri care au posibilități de dezinfecție.</p>
2	Traficul ilicit peste graniță cu porci sau alimente/produse din carne porc provenie din statele terțe vecine din zona N-E a României	Micul trafic de graniță necontrolat. Absența avertizării prin postere la PIF și punctele de tranzit ale frontierei de stat	Mare, în absența unui sistem de supraveghere pasivă corespunzător, cazurile se pot răspândi în exploatațiile non-profesionale.	Mare, populația nu este suficient avertizată asupra semnelor bolii, administrația nu are suficientă	Controlul riguros la frontieră al mijloacelor de transport și al bagajelor; Afișaj privind interdicțiile ce se

		asupra riscului la care se expun contravenienții.		experiență de reacție, iar boala poate penetra în mediul sălbatic și în exploatațiile non-profesionale.	aplică introducerii de porci vii și produse din carne de porc; Instruiri repetate ale personalului și administrației locale, exerciții de simulare, afișaj pentru avertizarea populației asupra semnelor de boală și conduitei la depistarea acestora.
3.	Porcii mistreți din statele terțe vecine României în zonele de N-E care pot trece granița, în migrația lor în căutare de biotopuri favorabile.	Tipul de graniță, lipsa de bariere, migrațiile sezoniere specifice.	Mare, prin supravegherea pasivă limitată și care este la latitudinea pădurarilor/vânătorilor. Slaba biosecuritate a exploatațiilor non-profesionale și posibilitatea ca porcii mistreți să intre în contact cu porcii domestici și să le transmită boala.	Moderat, dacă se crește gradul de instruire și avertizare a vânătorilor, pădurarilor, publicului larg și se instituie un sistem de supraveghere pasivă corespunzător și în județele din de la granița României cu țările terțe aflate la frontierele nordică și estică.	Extinderea supravegherii pasive în direcția PPA și la porcii domestici din județele de la granița N-E. Extinderea supravegherii active la porcii mistreți împușcați din județele de la granița N-E.
4.	Deșeurile alimentare	Lipsa de control	Scăzut, dat fiind că nu	Scăzut	Afișaj informativ la

	provenite de pe avioanele/vasele/camioanele ce vin din zonele sus menționate și care nu sunt corect manipulate și distruse	asupra modului de colectare și neutralizare a acestora.	există aeroporturi și porturi în zona respectivă. Rămâne pericolul deșeurilor ocazionale aruncate de șoferii de camion.		frontieră
5	Prin carne proaspătă și congelată și alte produse de la animale infectate provenite din comerț sau import	Micul trafic de frontieră	F. scazut, în teritoriile vecine României neevoluând în prezent boala	Scazut, în contextul epidemiologic actual	Afișajul la frontieră.
7	Alte conjuncturi întâmplătoare	Slaba biosecuritate din exploatațiile non-profesionale din România; Delta Dunării ca biotop propice în zona de Est a țării	Mediu, considerând vecinătatea cu state terțe vecine în care a evoluat boala și sistemul nostru de creștere a animalelor.	Scazut	Afișaj informativ la frontieră Avertizarea populației Instruirea personalului și a administrației, exerciții de simulare, ghiduri, comunicate de presă Extinderea sistemului de supraveghere activă și pasivă pentru PPA

Estimarea riscului

Având în vedere relațiile comerciale foarte reduse cu aceste state, riscul în momentul de față este scăzut pentru introducerea bolii prin animale domestice, și scăzut spre moderat, la introducerea bolii pe alte căi sau prin porcii mistreți.

Riscul poate crește exponențial la apariția de evenimente epidemiologice în zone vecine României.

Respectarea programului anual de supraveghere a efectivelor de animale indigene și a celor provenite din comerțul intracomunitar sau din import, modificarea schemei de supraveghere a speciilor receptive în județele aflate la risc, cât și controlul identificării, înregistrării și mișcării animalelor au rolul de a minimiza evenimentele de natură epidemiologică datorate PPA.

Evaluarea în ceea ce privește pericolul de expunere

Sunt expuse riscului porcii domestici și mistreții, precum și porcii crescuți în semi-libertate în anumite zone (Delta Dunării, Balta Brăilei) care pot veni în contact cu animalele bolnave sau purtatoare sau cu produse sau subproduse netratate termic ce provin de la acestea.

Respectând regulile de biosecuritate în exploatațiile de animale, stabilind reguli minime de biosecuritate pentru exploatațiile non-profesionale, desfășurând o activitate continuă de informare și avertizare a publicului larg, a crescătorilor de animale/fermierilor, a vânzătorilor, a administratorilor fondurilor de vânatoare, a administrației publice cu rol în controlul bolilor, riscul constituit de introducerea PPA pe teritoriul țării se poate minimaliza simțitor.

Evaluarea consecințelor

Atât efectele directe, cât și cele indirecte ale evoluției bolii se reflectă în costuri foarte importante pentru România, impactul fiind complex și reflectat pe următoarele segmente;

a) economic, cu pierderi financiare importante, ce s-ar putea datora:

- costurilor aferente eradicării bolii, incluzând: despăgubirea animalelor ucise, cheltuieli legate de activitățile de eradicare (personal, materiale, echipamente etc), cheltuieli cu ecarisarea teritoriului, activitățile DDD etc.
- pierderilor economice datorate restricțiilor impuse comerțului cu animale din specii susceptibile;
- pierderilor din sectoarele turism și servicii, prin reținerea pe care o resimt turiștii în a vizita țări în care evoluează focare de boli infecțioase

b) social, datorate:

- aspectelor socio-etice, uciderea masivă a animalelor nefiind acceptată de populație și generând poziții împotriva la nivelul societății civile;
- în zonele rurale, impact asupra veniturilor familiilor care practică creșterea animalelor în scop de subzistență;
- aspectele legate de atitudinea organizațiilor non-guvernamentale pentru protecția animalelor, la aplicarea metodelor de control prevăzute de legislația europeană în vigoare, în special referitor la metodele de ucidere alese.

Concluzii

1. Chiar dacă riscul apariției unui focar de pestă porcină africană în România, în momentul de față, este scăzut spre mediu, eventuala introducere a bolii pe teritoriul României ar avea consecințe majore asupra economiei naționale, prin cheltuielile enorme pe care le presupun costurile de eradicare și prin restricțiile impuse comerțului și a exportului de suine vii și produse și subproduse provenite de la acestea.
2. Odată pătrunsă în teritoriu, datorită procentului maxim de mortalitate cu care evoluează, în urma aplicării unor măsuri de eradicare incorect coordonate, boala poate deveni endemică în scurt timp blocând întregul sector de creștere al suinelor, producând pierderi economice însemnate producătorilor de carne de porc și economiei, în general.
3. Având în vedere insuficienta capacitate de neutralizare a materiilor de risc în situație de criză generată de evoluția unor boli majore la animale, efectele pe care evoluția bolii le-ar avea asupra mediului ar fi deosebit de importante, deoarece ar trebui apelat la incinerare și îngropare, metode care sunt receptate în mod negativ de populație și care pot da naștere la dispute. Pe de altă parte, sistemul de proprietate a terenurilor în România îngreunează procurarea unor terenuri care să servească incinerării și îngropării.
4. Pentru limitarea riscului introducerii bolii pe teritoriul național, opinăm că trebuie intensificată supravegherea pasivă la porcii sălbatici găsiți morți, precum și extinsă supravegherea activă la mistreții împușcați, în județele aflate la granița cu statele terțe Ucraina și Moldova, și introduse prevederile referitoare la acest tip de supraveghere în programul acțiunilor de supraveghere, prevenire, control și eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului, de identificare și înregistrare a bovinelor, suinelor, ovinelor și caprinelor pentru anul 2014.
5. Având în vedere contextul epidemiologic actual în care Comisia Europeană sprijină adoptarea unor măsuri eficiente de împiedicare a pătrunderii pestei porcine africane pe teritoriul Comunității, ANSVSA ar putea prezenta, spre aprobare, un proiect pentru un program cofinanțat de supraveghere și monitorizare a pestei porcine africane în județele de graniță cu statele terțe din N-E României.
6. La niciunul dintre PIF-urile sau punctele de trecere a frontierei de pe granițele de N-E, România nu are amenajate dezinfectoare rutiere și nici alte mijloace de dezinfecție, ceea ce crește simțitor posibilitatea de pătrundere a bolii în țară. ANSVSA trebuie să decidă oportunitatea amenajării unor facilități de dezinfecție pe

aceste granițe. Ele ar servi, deopotrivă, protejării împotriva tuturor bolilor majore la animale (febra aftoasă, influența aviară etc), zonă în care, de multe ori, situația epidemiologică este obscură.

7. Pentru a limita modalitatea de introducere a bolii cu mijloacele de transport care au transportat animale în Federația Rusă și care se întorc în Comunitate, este necesară adoptarea unui act legislativ de către Comisia Europeană, conținând prevederi care să oblige aceste mijloace de transport să intre în comunitate doar prin puncte de intrare special amenajate cu mijloace de dezinfectare adecvate. În acest sens, ar trebui să existe propuneri clare din partea statelor aflate la risc (Statele Baltice, Polonia și România) în cadrul întrunirilor periodice ale Comitetului Permanent pentru Lanțul Alimentar și Sănătate Animală (SCFCAH) de la Bruxelles.
8. ANSVSA trebuie să inițieze campanii periodice și constante de popularizare și informare, pe orice cale, a publicului larg, a fermierilor, a vânzătorilor și administratorilor fondurilor de vânatoare, a personalului din administrația publică cu atribuții în controlul bolilor la animale asupra semnelor clinice a bolii.
9. ANSVSA trebuie să inițieze periodic sesiuni de instruire teoretică și practică a administrației publice de la nivel central, regional și local, sau să îndrume și să monitorizeze organizarea unor asemenea instruri și exerciții la nivel regional și local.

Bibliografie:

1. Scientific Opinion on African Swine Fever/ EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW)2, 3 European Food Safety Authority (EFSA), Parma, Italy;
2. Introduction of African Swine Fever into the European Union through Illegal Importation of Pork and Pork Products (PLOS Project C:\Documents and Settings\Blank User\Desktop\Materiale PPA ptr. analiza risc\Introduction of African Swine Fever into the European Union through Illegal Importation of Pork and Pork\Plos Project.mht);
3. African Swine Fever in the Russian Federation: risk factors for Europe and beyond (FAO Empress, VOL 28 May 2013);
4. Prezentările făcute de Letonia, Lituania și Polonia în SCFCAH, la 8 oct. 2013 (C:\Documents and Settings\Blank User\Desktop\EUROPA - Food Safety - Committees - Regulatory.mht).

DIRECTOR GENERAL

Dr. Cristian DUICU

Avizat: Dr. Marius GRIGORE, director
Elaborat: Dr. Maria MIHĂIȚĂ, Consilier DSBA
Data elaborării: 02.12.2013